

Завідувач відділом

докторантури та аспірантури

К.Т.Н., доцент О.М. Волков

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальна відповідальність та етика науковця»

Рівень вищої освіти – третій рівень освіти

Ступінь вищої освіти / Освітньо-кваліфікаційний рівень – «Доктор філософії»

Галузь знань – 27 Транспорт

Спеціальність - 271 Річковий та морський транспорт

Факультет – морського права і менеджменту

Кафедра філософії

2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність та етика науковця» розроблена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії «Навігація, морська інженерія та безпека судноплавства»

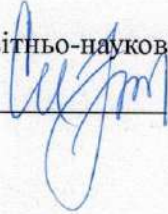
Розробник: Доннікова І.А., професор кафедри філософії

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії

Протокол від 26 серпня 2020 р., № 1.

Завідувач кафедри Доннікова І.А.

Секретар кафедри Шевчук О.М.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії д.т.н., доц.. Сагіним С.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність та етика науковця» є формування етичного світогляду сучасного науковця на основі розуміння основних понять етики та етики науки; розкриття зв'язку етичної поведінки вченого з моральністю як загальнолюдською цінністю; засвоєння здобувачами наукового ступеня доктора філософії принципів академічної доброчесності у викладанні та навчанні, набуття ними навичок науково-дослідницької діяльності з врахуванням аксіологічних аспектів науково-технічного розвитку.

Мова навчання – українська
Статус дисципліни - обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

ЗК2. Соціальна відповідальність за результати власної наукової діяльності та за об'єктивність аналізу результатів наукової діяльності інших.

ЗК3. Саморозвиток і самовдосконалення протягом життя, відповідальність за якість навчання інших.

Програмні результати навчання:

РН2. Знання та розуміння загальних принципів Етичного кодексу вченого України та досвід їх застосування у науковій та викладацькій діяльності.

РН3. Розуміння місця та ролі науки у розвитку суспільства та ролі ученого як громадянина. Уміння прогнозувати та оцінювати вплив результатів наукових досліджень на розвиток суспільства.

Кількість кредитів ЄКТС - 2
Форма підсумкового контролю – екзамен

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність та етика науковця» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

Знання:

аспірант повинен знати етичні проблеми наукової діяльності: аргументи прихильників та критиків основних концепцій етики науки; коло етичних проблем, що виникають в науковій комунікації, розуміти моральні колізії сучасної науки, включаючи проблеми окремих наук, значення відповідальності особистості дослідника в сучасному технологічному світі.

Уміння:

аспірант повинен здійснювати наукові дослідження з врахуванням аксіологічних аспектів науки; дотримуватись принципів академічної доброчесності; застосовувати основні поняття етики науки в дослідницькій та професійній діяльності.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи
Тема 1. Етика як галузь філософського знання.	2	2	X	X	2	2	X	X
Тема 2. Наука як цінність і цінності науки. Етика науки.	4	2	2	X	4	2	2	X
Тема 3. Поняття етосу науки.	4	2	2	X	4	2	2	X
Тема 4 Моральні колізії науково-технічного розвитку.	2	2	X	X	2	2	X	X
Тема 5. Дослідницькі та моральні пріоритети науковця.	4	2	2	X	4	2	2	X
Тема 6. Етичний кодекс сучасного вченого.	4	2	2	X	4	2	2	X
Всього аудиторних годин	20	12	8	X	20	12	8	X
Самостійна робота (години)	40				40			
з них на виконання індивідуального завдання **								
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60				60			

4. Теми практичних (семінарських) занять

1. Наука як цінність і цінності науки.
2. Етика і наука. Поняття етосу науки.
3. Дослідницькі та моральні пріоритети науковця.
4. Етичний кодекс сучасного вченого.

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни:

1. Професійна етика: історія виникнення.

2. Професійні етичні кодекси.
3. Етика і сучасні технології.
4. Моральні аспекти штучного інтелекту.
5. Етика наукових досліджень.
6. Пагвоський рух вчених.
7. Етична компетентність сучасного інженера.
8. Правове регулювання біобезпеки.
9. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості дослідника.
10. Плагіат як прояв особистісно-професійної деформації.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

7. Методи контролю

Аналіз і оцінювання усних відповідей, перевірка письмових завдань, в тому числі з самостійної роботи (есе, тез), графічні перевірки (сміслових мап і схем), індивідуальні співбесіди, самоаналіз і самооцінювання.

Форма семестрового контролю: екзамен

8. Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою)
1.	<p>Знання: аспірант повинен знати етичні проблеми наукової діяльності: аргументи прихильників та критиків основних концепцій етики науки; коло етичних проблем, що виникають в науковій комунікації, розуміти моральні колізії сучасної науки, включаючи проблеми окремих наук, значення відповідальності особистості дослідника в сучасному технологічному світі.</p>	<p>SMART- моделі «МАПА», які використовуються для аналізу результатів роботи аспірантів з аудіо та відеоматеріалами, самостійної роботі з першоджерелами, самоаналізу та самооцінюванні виконаних завдань</p>	<p>Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)</p>
2.	<p>Уміння: аспірант повинен здійснювати наукові дослідження з врахуванням аксіологічних</p>	<p>SMART- моделі «МАПА», які дають можливість</p>	<p>Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)</p>

	аспектів науки; дотримуватись принципів академічної доброчесності; застосовувати основні поняття етики науки в дослідницькій та професійній діяльності.	вимірювати знання і вміння аспірантів при обговоренні проблем курсу, виконанні письмових завдань, написанні есе або тезисів з проблем курсу.	
--	---	--	--

9. Схема оцінювання (довідник з розподілу оцінок)

Оцінка за шкалою ЗВО	Оцінка за національною шкалою	Критерії
Відмінно	А	Продемонстровано відмінний освітній результат: курс опановано в повному обсязі, вільне володіння навчальним матеріалом, логічні і повні відповіді на всі питання; здатність творчо і самостійно мислити; умонтовано вести дискусію; вміння органічно пов'язувати теоретичні та практичні аспекти курсу.
Добре	В	Продемонстровано гарний освітній результат: курс опановано в повному обсязі, виступи на заняттях демонструють елементи творчої роботи з літературою. Добре володіння філософським і науковим понятійним апаратом, але мають місце деякі термінологічні неточності, які виявляються під час обговорень проблем курсу.
Добре	С	Продемонстровано гарний освітній результат, більшу частину курсу опановано, але невисока активність на заняттях, бракує творчих навичок в роботі з науковою літературою, здатності чітко формулювати і обґрунтовувати власну думку.
Задовільно	D	Продемонстровано середній освітній результат: значну частину курсу не опановано, знання не мають системного характеру; низька активність на заняттях; дуже поверхове розуміння змісту основних понять курсу; нездатність чітко формулювати і обґрунтовувати власну думку.
Задовільно	E	Продемонстровано низький освітній результат: аспірант не орієнтується в проблемах курсу; не виконав більшості навчальних завдань; не володіє основними філософськими і науковими поняттями, навичками формулювати і обґрунтовувати власну думку.
Незадовільно	FX	Освітнього результату не досягнуто: курс не опанований ані в теоретичному, ані в практичному аспектах і потребує повторного вивчення.

10. Рекомендована література

Основна

1. Аболіна Т.Г. Прикладна етика: [навч. посіб.] / Т.Г. Аболіна, В.Г. Нападиста, О.Д. Рихліцька та ін. ; за наук. ред. Панченко В.І. К. : Центр учбової літератури, 2012. С. 210–211.
2. Єрмоленко А. Професійні етичні кодекси: між партикулярним етосом та універсальною мораллю. С. 123–126. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13719/Yermolenko_Profesiini_etychni_kodeksy_mizh_partykuliarnym_etosom.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
3. Етичний кодекс ученого України [Текст] Затверджено зборами Національної академії наук 15 квітня 2009 р. Бюлетень ВАК. 2009. №6. С. 15–18
4. Малахов В.А. Етика : [курс лекцій] / В.А. Малахов. Острог : Вид-во НУ «Острозька академія», 2014 – 214 с.
5. Сердюк Н. Г. Прикладна етика: інституалізація моралі. Київ : Четверта хвиля, 214. С. 66.
6. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.
7. Цивілізаційні виміри моральності: зміна парадигм : [Монографія]; відп. ред. В. А. Малахов]; НАН України, Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди. К. : Наукова думка, 2007. 160 с.

Допоміжна

1. Апель К.-О. Априорі спільноти комунікації та основи етики. До проблеми раціонального обґрунтування етики за доби науки// Сучасна зарубіжна філософія. К.. 1996. – С. 360 – 421.
2. Бауман З. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плінній сучасності [Текст] /З. Бауман, Л. Донскіс; [пер. з англ. О. Буценка]. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. 280 с.
3. Баумейстер А. Буття і благо. Вінниця: Т.П. Барановська, 2014. 418 с.
4. Бойченко Н.М. Сучасний університет: ціннісно-етичний вимір: Монографія. К.: ПРОМІНЬ, 2015. 269 с.
5. Докінз Р. Наука для душі. Нотатки раціоналіста. - <https://kunsht.com.ua/cinnosti-nauki-vid-richarda-dokinza/>
6. Єрмоленко А. М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини — шанування природи: монографія / А. М. Єрмоленко. — К. : Лібра, 2010. — 416 с
7. Запорожан В. Н., Доннікова І. А., Ханжі В. Б. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека: монографія. Одесса: ОНМедУ. 2020. 264 с.
8. Запорожан В. М., Доннікова І. А., Ханжі В. Б. Етика розуму в добу технологічних викликів. *Біоетика: від теорії до практики [колективна монографія]*. Київ: ВД «Авіцена», 2021. С. 17-28.
9. Йонас Г. Принцип відповідності. У пошуках етики для технологічної цивілізації : пер. з нім. / Г. Йонас. — К. : Лібра, 2001. — 400 с.
10. Кисельов М.М. Етика та наука: сфери перетину // «Наука. Релігія. Суспільство» № 2'2012.
11. Кислий В. М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2011. 224 с.
12. Кривцова Н.В. Плагиат и самоплагиат как проявления личностно-профессиональной деформации // Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: Матеріали

- ХІІ Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». – Одеса: НУ «ОМА», 2019 – С. 303-306.
13. Кримський С. Б. Стати громадянином ноосфери / С. Б. Кримський // Еколого-антропологічні читання. — К. : Стилос, 2001. — С. 3–11.
 14. Макінтайр Е. Після чесноти: Дослідження з теорії моралі / Е. Макінтайр ; пер. з англ. — К. : Дух і літера, 2002. — 436 с.
 15. [Рамковий кодекс академічної доброчесності Національного університету «Одеська морська академія».](#)
 16. Ролс Дж. Теорія справедливості: пер. з англ. О. Мокровольського. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 822 с.
 17. Шабанов В. П. Визначення поняття та структурних компонентів професійної етичної компетентності сучасного інженера / В. П. Шабанов // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2013. – № 6 (59) – С. 236–242.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Етична експертиза наукових досліджень - <https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Pustovit-SW.pdf>
2. Сидоренко Л.І. Етика науки. - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/etik-sidorenko.html>
3. Ethics of Science and Technology and Bioethics. - <https://en.unesco.org/themes/ethics-science-and-technology>.

Адреси електронних бібліотек:

1. <http://lib.onu.edu.ua/> – бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова
2. <http://w.w.w.ognb.odessa.ua/> – Одеська національна наукова бібліотека
3. <http://w.w.w.nbu.gov.ua/> – бібліотека імені В. Вернадського
4. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – бібліотека імені Максимовича, КНУ
5. <http://w.w.w.filosof.com.ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди
6. <http://w.w.w.biblioteka.org.ua> – Українська електронна бібліотека

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

Дата змін	Сутність змін за розділом
серпень 2020	уточнено теми лекційних і практичних занять; доповнено теми для самостійної роботи; оновлено список літератури